

On täitunud sajandi unistus

Markus Meckel (RiTo 9), Bundestagi liige

Oleme jõudnud olulise tähiseni, kus üha rohkem Euroopa riike aina tihedamalt NATO julgestava sirmi all lõimudes Euroopa ühiskodu rajab.

Euroopa Liidu laienemine kümne riigi võrra, kelle hulgas on Eesti ja veel seitse endist kommunistliku režiimiga maad, on kogu Euroopale tähtis ajalooline samm. Sellega jõuab lõpule protsess, mis algas rohkem kui 15 aastat tagasi vabadusrevolutsioonidega ning lõppes iseseisvuse saavutamisega.

Mida see Eestile tähendab, ei suuda Läänes keegi päris hästi mõista. Sellest on võimalik aru saada üksnes ajalukku süüvides. Paljud ei tea Saksamaal ka seda, et meil, sakslastel, on Eesti minevikukoormast oma osa kanda ja seetõttu veel suurem vastutus tuleviku ees.

Eesti oli saavutanud iseseisvuse ning alustanud 1920. aastal demokraatliku riigi ülesehitamist, kuid 1939. aastal loovutati ta nn Hitleri–Stalini paktiga Nõukogude Liidu huviväljale. Eesti jäi 20. sajandi kahe suure diktatuuri hammasrataste vahele. Juba esimese Nõukogude okupatsiooni ajal jälitati ja küüditati Eesti haritlaskonda. 1941. aastal vallutas Eesti Natsi–Saksamaa, millega kaasnes iseseisvuspüüdluste mahasurumine, Eesti juutide ja haritlaskonna mõrvamine ning eestlaste sõjaväkke mobiliseerimine. Järgmise Nõukogude okupatsiooni ajal (alates 1944. aastast) sai Eesti elanikkond uuesti küüditamise ning massimõrvade läbi kannatada. Eesti kaotas Teise maailmasõja ja selle tagajärgede tõttu ligikaudu 25% oma elanikkonnast.

Nõukogude okupatsiooni aastail oli eesti rahvuse püsijäämine ohustatud. Nõukogude Liidu lagunedes viis kindel tahe Eesti riikliku iseseisvuse taaskohendamiseni. Eesti eesmärk oli kindlustada oma iseseisvust Lääne institutsioonidega ühinemise kaudu – ja nüüd on see õnnestunud!

Tänu Euroopa Liidu liikmesusele on Eestil lõpuks kindel koht vabaduse ja demokraatia vaimust kantud Euroopas. Vähem tähtis pole NATO, kes tagab julgeoleku ja võimaldab meil ühistel väärtustel ning ühisel õigusruumil põhinevas Euroopa Liidus koos tulevikule vastu minna. See on sajandi unistuse täitumine!

Eesti avas endale ukсед

Tagasi vaadates tundub, et laienemisprotsess pidigi algusest peale positiivselt kulgema. Tegelikult pole sugugi loomulik, et kõik nii hästi välja kukkus. 1991. aasta iseseisvumisest alates oli euro-atlandi struktuuridesse integreerumine Eesti valitsuse prioriteetne eesmärk, kuid vahetult pärast kunagistes nõukogude režiimi maades aset leidnud poliitilist pööret oli Euroopa Liidu ja NATO reageering tagasihoidlik ning nad ei tahtnud sugugi kohe oma "uksi avada". Baltimaade NATO–sse ja Euroopa Liitu võtmisse suhtuti lääneriikides – USA–s ja Lääne–Euroopas, sealhulgas Saksamaal – algul vaoshoitult. Kardeti tõsiselt, et NATO ja ka

Euroopa Liit võivad oma võimete piire üle hinnata ning territoriaalselt liiga suureks kasvada. Peale selle oli seoses NATO-ga palju neid, kes hoiatasid suhete rikkumise eest Venemaaga.

Õnneks võitis seisukoht, et Baltimaade liitumine NATO ja Euroopa Liiduga on ajalooliselt möödapääsmatu ning poliitiliselt kasulik ka vanadele liikmesriikidele. Viimast laienemisingi puudutavates diskussioonides pooldasin väga selgelt Eesti ühinemist NATO-ga. Pidasin seda Saksa ajaloost lähtudes eriti tähtsaks ning leidsin, et minu kohus on aidata Baltimaadel euro-atlandi struktuuridesse integreeruda.

Eesti ja ka Saksamaa on investeerinud palju selle sammu teostumiseks. Eesti sai kiire demokraatiale ülemineku tõttu laiaulatusliku rahvusvahelise tähelepanu osaliseks. Saavutused, milleni Eesti on jõudnud poliitiliste, majanduslike ja ühiskondlike muutuste kaudu, on märkimisväärsed. Eesti suutis väga kiiresti harmoneerida suure hulga Euroopa Liidu seadusi enamiku poliitikate osas. Eestis viiakse kiiresti läbi reforme. Ma olen kindel, et võime Euroopa Liidus nii mõndagi õppida kogemustest, mida Eesti on omandanud üleminekuperioodil. Eeskuju väärub tugev muutmistahe ning riskivalmidus, kui vaadata raskusi, millega puutuvad kokku Saksamaa ja teised Lääne-Euroopa riigid vajalike reformide teostamisel. See on väga kaalukas kogemus, mida läheb vaja Euroopa tuleviku rajamisel.

Tuleviku Euroopa – ühel häälel, ühel meelel

Minu arvates on Euroopa Liidu laienemisega võrdväärne saavutus see, et paralleelselt horisontaalse integratsiooniga suudeti jätkata vertikaalset integratsiooni. Alguses vaieldi palju selle üle, kas kõigepealt tuleks laiendada või enne Euroopa Liidu 15-s "sügavuti" integreeruda. Kuna mõlemat ei olnud lihtne paralleelselt ette võtta, võitis õnneks seisukoht, et mainitud protsessid ei välista, vaid tingivad vastastikku teineteist. Ainult siis, kui Euroopa Liit 25 oma töövõimet tõestab, saadab laienemist tõeline edu.

Töövõime tagamisel on kõige tähtsam Euroopa Liidu põhiseaduse vastuvõtmine. Ma pean sobivaks kompromissi, milleni Euroopa Tuleviku Konvent jõudis, kuigi ise oleksin veelgi kaugemale ulatuvate tagajärgedega otsuseid ette kujutanud. Kvalifitseeritud häälteenamuse printsiibi laiendamine nagu topeltenamuse põhimõtte sisseviimine (millest on kasu nii riikidele kui ka elanikkonnale), on muudatus, mis tagab Euroopa Liidu töövõime.

Kui Euroopa Liit tahab, et teda kui rahvusvahelist tegijat veelgi kaalukamalt ja tõsisemalt arvestataks, peame olema ühel meelel. See puudutab nii ühist välis- ja julgeolekupoliitikat kui ka Euroopa ühist julgeoleku- ja kaitsepoliitikat. Lõhe, mis jooksis riikide vahelt läbi Iraagi konflikti ajal, kahjustab Euroopa Liitu, nii nagu see kahjustas siis transatlantilisi suhteid.

Saksamaa on tugevasti toetanud põhiseaduslikku protsessi ning uut põhiseaduse projekti. Valitsustevahelise konverentsi nurjumine Poola ja Hispaania veto tõttu ehmatas Euroopas paljusid. Ma hindan väga positiivselt seda, et põhiseaduse projekti arutelu on edasi liikunud ning et Hispaania uue valitsuse kompromissivalmidusele järgnes ka Poola valitsuse samalaadne märguanne. Ma olen kindel, et jõuame peatselt kokkuleppele ka Euroopa põhiseaduse suhtes, mis paljudele tuli hingelistele eurooplastele tähendab veel ühe unistuse täitumist.

Ma loodan, et Briti valitsuse soov korraldada põhiseaduse referendum ei kujuta endast järjekordset uut pidurit.

Eelnevas puudutasin ka välispoliitikat. Arvamuste lahknemise tõttu Iraagi sõjaga seonduvas kostus tihtipeale Ida- ja Kesk-Euroopa maadest, et nad ei taha teha valikut Euroopa Liidu ja USA vahel. Sellega mõeldi, et Euroopa integratsiooniprotsess ei tohiks kahjustada häid suhteid USA-ga. Eesti on olnud aktiivne vaatleja ühises välis- ja julgeolekupoliitikas ning Euroopa ühises julgeoleku- ja kaitsepoliitikas. See näitab, et Eesti toetab Euroopa ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika arengut ning tugevnemist, kuid samas ei taha nõrgestada transatlantilisi sidemeid ega soovi NATO dubleerimist. Minu arvates on selge, et saame efektiivse julgeolekupoliitika kujundada ainult koostöös USA-ga. Et olla USA partnerid julgeolekupoliitikas, peame meie, eurooplased, kõigepealt oma potentsiaali suurendama. See on ka USA huvides. Et säilitada häid transatlantilisi suhteid, ei pea me olema üksnes kuulekad, vaid ulatuma ka oma partneritele silma vaatama. USA peab tunnustama, et Euroopa Liit muutub aina ühehääsemaks. Me loodame, et see õnnestub meil laienenud euroliidus uute liikmesriikide abil. Ainult nii suudame toime tulla ühiste väljakutsetega transatlantilistes suhetes.

Eestil osa euroliidu idapoliitikas

Euroopa Liidu laienedes muutub meie välispiir. Seetõttu on uue poliitika sõnastamine suhetes uute naaberriikidega väga tähtis. Siinkohal loodan uutelt liikmesriikidelt olulisi impulsse. Eesti saab anda oma panuse Läänemere regiooni stabiilsuse tagamisse, kui ta näiteks seisab euroliidu Põhja dimensiooni toimimise eest. Me ootame ka osalemist uue idapoliitika sõnastamises. Näiteks soovime Venemaaga vastastikuseid tasakaalukaid suhteid, pingelõdvendusele ja koostööle suunatud poliitikat. Seejuures tuleb arvesse võtta Eesti ainuomaseid Venemaa kogemusi. Venemaa areng lubab positiivseid väljundeid, kuid annab ka põhjust kartusteks.

Eesti saab anda oma panuse ka väljaspool välispoliitikat. Kogemused hästitoimiva tolli- ja piirivalvesüsteemi loomisel võivad pidevas muutumises olevas euroliidus olla väga kasulikud. Samuti suur asjatundlikkus avaliku ja erasektori huvide ühildamise valdkonnas ning oskus lahendada rahumeelselt konflikte multietnilises ühiskonnas. Sellega seoses loodan, et venekeelne vähemus integreeritakse veel paremini ühiskonda ning neid toetatakse, et kodakondsusega seonduvad probleemid lahendatakse kõiki osapooli rahuldades.

Eesti määrab kindlasti oma huvid ka teistes Euroopa Liidu poliitikavaldkondades, nagu näiteks ühine põllumajanduspoliitika ning justiits- ja sisepoliitika. Ma loodan ja usun, et Eesti seisab edasimineku eest ka nendes valdkondades.

Me tunnustame väga kõrgelt seda, et valdav osa Eesti elanikkonnast toetas liitumist, nagu näitas referendum. Nüüd peab Euroopa Liit tõestama, et ta talle antud usaldust õigustab.

Laienemine Saksamaa pilgu läbi

Loomulikult on ka Saksa elanikkonnal seoses Euroopa Liidu laienemisega hirme. Eelkõige kardetakse palkade vähenemist ning töötuse kasvu. Eriti muretsevad endise Ida-Saksamaa elanikud, sest nad kardavad, et heaolu kasv läheb neist mööda.

Piiride avamisega oleme loomulikult seatud uute väljakutsete ette, kuid kindlasti on ülekaalus positiivsed aspektid. Majandussfääris on Saksamaa loonud ekspordiga liikmesriikidesse juba praegu sadu tuhandeid töökohti. Laienemine annab veelgi majanduslikku kasu. Ekspordile orienteeritud Saksa majandus võidab uue majandusruumi kiiresti kasvavatest turgudest. Viimase kümne aasta jooksul suurenes Ida-Euroopa osakaal Saksa ekspordis neljalt protsendilt kaheksale. See on suundumus, mis pärast kaheksa riigi liitumist 2004. aastal veelgi tugevneb ja ka Saksamaal uusi töökohti juurde toob.

Kuid me ei saa kasu mitte ainult majandusest. Ruum, kus on tagatud vabadus, julgeolek ja poliitiline stabiilsus, laieneb tunduvalt ida suunas. Oleme veendunud, et poliitiline stabiilsus Kesk- ja Ida-Euroopas on kogu Euroopa rahu ja majandusarengu eeldus. Ka keskkonnanäitajate märgatav paranemine uutes liikmesriikides ning üleeuroopaline võitlus piiriülese kuritegevusega avaldavad positiivset mõju kõigile Euroopa Liidu kodanikele.

Meie vahetute kogemuste tõttu Euroopa Liidu välispiiriga oleme eriti huvitatud sellest, et uus välispiir ei muutuks müüriks. Me püüdleme selle poole, et luua euroliidu uute naabritega tihedad partnerlussuhted ning arendada sõbralikku koostööd. Tuleks sõlmida stabiliseerimis- ja assotsiatsioonilepinguid, kui seda veel tehtud ei ole, ning tihendada suhteid Venemaa ja Ukrainaga. Saksa-Poola piiril saadud kogemused on näidanud, et Euroopa Liidu välispiir tagab julgeoleku ning võimaldab kontrolli ja koostööd. Me ei ole ehitanud enda ümber kindlust, vaid asetanud rõhu läbipaistvusele ja koostööle. Näiteks on piiriülesed tegevused võimalikud tänu institutsioonidele nagu Euroregionid. Loomulikult ei ole olukord Saksa-Poola piiril veel probleemideta. Aga sellegipoolest liigume selles aastatepikkuses ning kohati vaevarikas protsessis positiivses suunas.

Saksamaale tähendab laienemine nihkumist Euroopa Liidu piirialalt selle keskmesse. Seepärast oleme eriti huvitatud integratsiooni õnnestumisest. Uute idapoolsete liikmesriikide lähedus avab Saksamaa elanikele soodsad liikumisvõimalused. Meie ülesanne on tugevdada elanikkonna usaldust uutesse liikmesriikidesse. Seda usaldust ei saa peale sundida, selle peab ära teenima. Seetõttu peame kõikidel tasanditel oma koostööd laiendama. Me vajame intensiivset dialoogi kõikides valdkondades. Pean silmas näiteks kultuurivahetuse hoogustamist: suuremat toetust noortevahetustele, teaduskontaktidele ning aktiivsemat koostööd teistes valdkondades, nagu näiteks kirikuringkonnad. Meie eesmärk on teadvustada Euroopa elanikele, et kuulume kokku.

Ma tean, et eestlased tunnevad sakslasi palju paremini kui sakslased eestlasi. Uute liikmete vastu huvi äratamine on seega tähtis ülesanne. Pidustused liitumispäeval, 1. mail olid selleks hea algus. Siit edasi on aga veel palju teha.